

SEMINARI INTERNACIONAL

N E G O C I H I L · L E G A L A O  
D P R E O E N J O I L D G A E N C  
H S I T R A M A C Y Q U E D G E R  
M S A U R I D E D O A C D P A U E  
I E S U U C W W R L O A O S L U S  
Y G H I P R O H I B I R J D B C H  
E U P D C D O T S D P Z I E X T I  
T R À F I C N X C M D P Y S D V P  
A E Z H Ó D T P O R H R B I R I O  
P T Á Z E O X A S M M E M G M S C  
S A L U T D O B P D I V D U X I R  
E T B E H N I R A D D E B A T R E  
M R C G L S W I C I P N U L D N S  
D R O G U E S , Z P I C E T F E I  
P O L Í T I Q U E S N I O A L S A  
I - A M E R I C A T K Ó U T S E D  
V I O L È N C I E S D B D I Z R A

**DEL CONSENS GLOBAL A NOUS ENFOCAMENTS**

23 I 24 D'OCTUBRE DEL 2018. MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA. BCN



Casa Amèrica Catalunya

# DROGUES, POLÍTIQUES I VIOLÈNCIES

DEL CONSENS GLOBAL  
A NOUS ENFOCAMENTS

## 23

11.00 h / **BENVINGUDA INSTITUCIONAL**

Inauguració del Seminari internacional '**Drogues, polítiques i violències. Del consens global a nous enfocaments**', amb representants institucionals.

11.30 h / **PARAULES DEL PRESIDENT RICARDO LAGOS**

Vídeo de salutació inaugural del president **Ricardo Lagos** (2000-2006), membre de la Comissió Global de Polítiques de Drogues.

12.00H / **TAULA RODONA**

**EL CONTROL DE DROGUES**

**I EL SEU LLEGAT AVUI.**

**PERSPECTIVA HISTÒRICA**

Al llarg dels últims cent anys, s'ha anat consolidant una visió de les drogues (consum, producció i tràfic) com un dels més grans perills socials, que ha de ser combatut localment i global. El règim internacional ha anat imposant polítiques de prohibició, persecució i penalització, que s'han traduït en la coneguda com a «guerra contra les drogues». Com s'ha anat configurant aquest consens? Quin abast té aquest paradigma? Quina estructura internacional el manté? Quins són els espais de debat i presa de decisions? Seria factible arribar, a través del prohibicionisme, a un món lliure de drogues?

**HI INTERVENEN:**

**María Azucena Martí Palacios.** Delegada del Govern espanyol per al Pla Nacional sobre Drogues / **Joan Colom.** Sotsdirector general de Drogodependències de la Generalitat de Catalunya / **Araceli Manjón-Cabeza.** Directora de la Càtedra Extraordinària de la Universitat Complutense de Madrid *Drogas siglo XXI* / **David W. Murray.** Codirector del Centre d'Investigació sobre Abús de Substàncies del Hudson Institute (EUA) / Modera: **Marta López.** Periodista.

16.00H / TAULA RODONA

## NOVES POLÍTIQUES DE DROGUES: MÉS ENLLÀ DEL PROHIBICIONISME

Tot i l'abast del consens global prohibicionista, en l'àmbit internacional el debat sobre els efectes negatius d'unes polítiques sobre drogues que criminalitzen i estigmatitzen en excés ha començat a generar nous plantejaments. Recentment, expertes i experts de reconegut prestigi, organitzacions socials i també governs han posat sobre la taula polítiques que divergeixen de la visió principal dominant fins al moment. Com s'encaren aquests debats en espais com la reunió d'alt nivell de l'ONU del 2016? Quins resultats estan donant les noves polítiques de drogues a països com l'Uruguai o Portugal? Com s'observen aquestes noves polítiques des de la UE?

HI INTERVENEN:

**Ernesto Samper.** President de la República de Colòmbia (1994-1998) / **João Castel-Branco Goulão.** Coordinador Nacional per als Problemes de Drogues a Portugal / **Augusto Vitale.** Exdirector de l'Institut de Regulació i Control del Cànnabis a l'Uruguai / **Constanza Sánchez.** Coordinadora de l'àrea legal de l'International Center for Ethnobotanical Education, Research & Service / Modera: **Milagros Pérez Oliva.** Periodista.

18.00H / TAULA RODONA

## ELS DINERS DE LES DROGUES I EL SEU CIRCUIT A L'ECONOMIA MUNDIAL

Gràcies a la relativa estabilitat de l'oferta i la demanda, i al seu caràcter clandestí i il·legal, el narcotràfic és avui un dels negocis més rendibles que existeixen. Com és il·lícit, el seu èxit lucratiu es basa en una sofisticada enginyeria financera que, a més de beneficiar-se de febleses institucionals, implica a multitud d'actors empresarials i bancaris a diferents punts del planeta. Com funciona el mercat de les drogues? Quin pes té en l'economia mundial? Com evita el sistema financer legal? Quines són les relacions entre el narcotràfic i els paradisos fiscals? Qui es beneficia dels diners de les drogues?

HI INTERVENEN:

**Ana Lilia Pérez.** Escriptora i Premi Nacional de Periodisme de Mèxic / **Luis Jorge Garay.** Director Acadèmic de l'Observatori sobre Xarxes Il·lícites Transnacionals / **Marco Antonio Jiménez.** Sergent del Cos de Mossos d'Esquadra de Catalunya especialitzat en tràfic de drogues / Modera: **Rosa María Artal.** Periodista.

# 24

10.00H / TAULA RODONA

**NARCOTRÀFIC**

**I CAPTURA DE L'ESTAT**

Estructures del crim organitzat, com el narcotràfic, aprofiten i creixen amb més força en contextos de feblesa institucional, a països amb mesures anticorrupció inadequades o insuficients o amb nivells baixos d'observança de l'Estat de dret.

Com funcionen les xarxes il·lícites del narcotràfic? Fins a quin punt s'han infiltrat en les institucions públiques? Com impedir que el narcotràfic s'insereixi en les estructures de poder? Quines mesures podrien implementar-se per afeblir la relació dels grups criminals amb les estructures governamentals? Quines implicacions té el fet d'incloure la qüestió de les drogues als acords de pau signats a Colòmbia?

**HI INTERVENEN:**

**Mabel González.** Periodista, investigadora i consultora internacional sobre pau i seguretat / **Luis Jorge Garay.** Director acadèmic de l'Observatori sobre Xarxes Il·lícites Transnacionals / **Araceli Manjón-Cabeza.** Directora de la Càtedra Extraordinària de la Universitat Complutense de Madrid *Drogas siglo XXI* / Modera: **Esther Vera.** Periodista.

12.00H / TAULA RODONA

**VIOLÈNCIES**

**EN LES POLÍTIQUES**

**DE DROGUES**

Les legislacions i polítiques de drogues basades en una penalització severa de la producció, possessió, ús i dependència poden generar també altres contextos de violència: crisis sanitàries, impactes negatius en el medi ambient, violacions dels drets humans, desigualtats socials, etc. Com es combinen i complementen les normes prohibicionistes amb els estàndards internacionals de drets humans? Estem davant d'una addicció al càstig sense reflexions més profundes? Quins són els desequilibris geogràfics que comporta l'actual política de drogues? Quina és la dimensió moral de les resolucions implementades? Existeix un esgotament a la societat davant els danys col·laterals de la croada militar contra els narcòtics? S'haurien d'establir límits en la lluita contra les drogues?

**HI INTERVENEN:**

**Rodrigo Uprimny.** Membre del Comitè de Nacions Unides sobre Drets Econòmics, Socials i Culturals / **Orlando Zaccone.** Comissari de Policia a Rio de Janeiro / **Lisa Sánchez.** Directora general de México Unido contra la Delincuencia / Modera: **Isabel Galí.** Periodista.

## 16.00H / TAULA RODONA

### DROGUES

### A LES CIUTATS

La ciutat és el territori en què tràfic i consum es troben. El lloc on delinqüència i persecució policial s'encreuen. Un espai en què l'ús de les drogues, tant legals com il·legals, té un fort impacte en la salut de les persones. La recerca acadèmica i científica/mèdica, la gestió pública destinada a la prevenció i a l'educació, així com els mecanismes de control, són claus per a afrontar l'ús nociu de les drogues. Per a la majoria de ciutadanes i ciutadans, l'eix de controvèrsia sobre les drogues és la salut i la seguretat. Tot i que també l'espai públic, l'educació i el desenvolupament econòmic, científic i cultural haurien d'estar al centre d'aquest debat.

#### HI INTERVENEN:

**Jordi Riba.** Investigador del Departament de Neuropsicologia i Psicofarmacologia de la Universitat de Maastricht / **Rafael Maldonado.** Investigador científic del Laboratori de Farmacologia Química Molecular de l'INSERM / **Orlando Zaccone.** Comissari de Policia a Rio de Janeiro / **Gemma Tarafa.** Comissionada de Salut de l'Ajuntament de Barcelona / Modera: **Marta Monedero.** Periodista.

## 18.00H / DEBAT

### OPORTUNITATS I PERILLS

### DAVANT POSSIBLES

### ESCENARIS DE LEGALITZACIÓ

Algunes veus estan apostant amb fermesa per la legalització de les drogues com a mesura per disminuir el poder del crim organitzat i prevenir els efectes nocius que les polítiques implementades fins ara han presentat. Tot i això, altres alerten sobre el perill d'una legalització (amb límits o sense), en particular per l'impacte que aquesta podria tenir en la salut pública. Es proposa un espai de debat sobre les viabilitats i alternatives al model global actual de polítiques de drogues. Aquesta última taula promou una aproximació interdisciplinària des de les diferents àrees involucrades, que hauran d'enfocar i enfrontar-se a aquesta alternativa.

#### HI INTERVENEN:

Tots els ponents convidats.

**MARÍA AZUCENA MARTÍ PALACIOS** Delegada del Govern espanyol per al Pla Nacional sobre Drogues. Des de l'any 2015 ocupava el càrrec de directora territorial de Sanitat a la província de Castelló. Ha estat presidenta de Socidrogalcohol de València i ha treballat com a regidora de l'Ajuntament de la Vall d'Uixó (València). És llicenciada en Psicologia per la Universitat de València i està especialitzada en Psicologia Clínica.

**JOAN COLOM I FERRAN** Sotsdirector general de Drogodependències i sotsdirector del Pla Director de Salut Mental i Addiccions de la Generalitat de Catalunya. Assessor de l'Organització Mundial de la Salut i fundador de la International Network on Brief Interventions for Alcohol and Other Drugs i l'Alcohol Policy Network. Llicenciat en Medicina i Cirurgia per la Universitat Autònoma de Barcelona i Màster en Drogodependències per la Universitat de Barcelona.

**ARACELI MANJÓN-CABEZA OLMEDA** Dirigeix la Càtedra Extraordinària de la Universitat Complutense de Madrid *Drogas siglo XXI*. És professora titular de Dret Penal de la Universitat Complutense de Madrid i del doctorat i monogràfics sobre Criminalitat i Droga. Autora de *La solución. Legalización de las drogas* (Debate, 2012), va ser magistrada suplent de la Sala Penal de l'Audiència Nacional i directora del Gabinet del Pla Nacional sobre Drogues.

**DAVID W. MURRAY** Codirector del Centre d'Investigació sobre Abús de Substàncies del Hudson Institute (EUA). Exresponsable científic i sotsdirector associat de l'Oficina de Política Nacional sobre Control de Drogues als EUA, on va dirigir investigacions científiques sobre aspectes relacionats amb les drogues i va contribuir a coordinar esforços interdepartamentals d'alt nivell per a la limitació de la producció de drogues il·lícites.

**ERNESTO SAMPER PIZANO** President de la República de Colòmbia (1994-1998) i Secretari general de la UNASUR (2014-2017), on ha impulsat debats sobre la reforma de la política antidroga. Durant la presidència de Cesar Gaviria, va ser designat Ministre de Desenvolupament Econòmic i posteriorment ambaixador a Espanya i a les Nacions Unides. Advocat de la Universidad Javeriana de Colombia, va entrar en política al si del Partit Liberal.

**JOÃO CASTEL-BRANCO GOULÃO** Coordinador nacional per als Problemes de Drogues, Dependències Tòxiques i Ús Nocivi de l'Alcohol a Portugal i Director del Servei d'Intervenció dels Comportaments Addictius i les Dependències del Ministeri de Salut portuguès. Membre del consell d'administració de l'Observatori Europeu de Drogues i Toxicomanies. Va crear a la regió portuguesa d'Algarve la primera estructura estatal d'atenció a toxicòmans.

**AUGUSTO VITALE** Pèrit victimòleg i criminòleg, va dirigir l'Institut de Regulació i Control del Cànnabis a l'Uruguai. Exdirector de la Divisió de Programes i Projectes del Ministeri de l'Interior de l'Uruguai i exdirector del Centre Nacional de Rehabilitació (primer centre de reforma penitenciària per a gent jove) i integrant del Sistema Nacional d'Emergències. Ha estat docent de Psicologia Social i Institucional a la Universidad de la República.

**CONSTANZA SÁNCHEZ** Coordina les activitats de l'àrea de Lleis, Polítiques Públiques i Drets Humans a l'International Center for Ethnobotanical Education, Research & Service, així com el suport legal del programa Ayahuasca Defense Fund. És doctora en Dret Internacional Públic. La seva tesi, *El régimen internacional de control de drogas: formación, evolución e interacción con las políticas nacionales. El caso de la política de drogas en España*, ha rebut diversos premis.

**ANA LILIA PÉREZ** Professora de la Facultat de Ciències Polítiques i Socials de la Universidad Autònoma de México i de Periodisme d'Investigació al CIDE. Autora dels llibres *Camisas azules, manos negras* (Grijalbo, 2010), *El cártel negro* (Grijalbo, 2011), *Mares de cocaína. Las rutas náuticas del narcotráfico* (Grijalbo, 2014), *Verdugos* (Grijalbo, 2016) i *PEMEX RIP* (Grijalbo, 2017). Ha rebut el Premi Nacional de Periodisme de Mèxic (2010).

**LUIS JORGE GARAY** Director acadèmic de la Fundació Vortex i de l'Observatori sobre Xarxes Il·lícites Transnacionals. Ha publicat més de setanta llibres i nombrosos articles sobre corrupció, il·legalitat, captura de l'Estat i cooptació institucional. Doctor en Economia per l'Institut Tecnològic de Massachusetts, és consultor per al Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament i el Departament Nacional de Planejament de Colòmbia.

**MARCO ANTONIO JIMÉNEZ I BERNAL** Sergent del cos de Mossos d'Esquadra de Catalunya. Cap operatiu del Grup III Salut Pública i Anticorrupció de la Unitat Territorial d'Investigació del Camp de Tarragona. Va crear i dirigir el grup de la Unitat Central d'Estupefaents a la regió policial de Girona. Va ser caporal i sotscap del Grup I de la Unitat Central Operativa d'Estupefaents. El 2017, va rebre la medalla al mèrit de la Policia Nacional d'Espanya.

**MABEL GONZÁLEZ** Periodista, investigadora i consultora sobre pau i seguretat. Assessora senyor del Norwegian Centre for Conflict Resolution. Ha estat membre de la Unitat del Sud Global per a la Mediació (Brasil) i responsable de la campanya de desarmament de Greenpeace. Ha publicat els llibres *Narco tráfico y crimen organizado: ¿Hay alternativas a la guerra contra las drogas?* (2014) i *Mediación con grupos armados no convencionales: experiencias latinoamericanas* (2016).

**RODRIGO UPRIMNY** Professor de Dret Constitucional, Teoria de l'Estat i Drets Humans a la Universidad Nacional de Colombia. És membre de la Comissió Internacional de Juristes i del Comitè de Nacions Unides sobre Drets Econòmics, Socials i Culturals. Columnista del diari El Espectador, és cofundador i exdirector del Centre d'Estudis de Dret, Justícia i Societat. Ha estat pèrit de la Cort Interamericana de Drets Humans.

**ORLANDO ZACCONE D'ELIA FILHO** Comissari de policia a Rio de Janeiro, portaveu d'Agents de la Policia contra la Prohibició i membre del moviment Policiais Antifascismo de Brasil. Doctor en Ciència Política i màster en Ciències Penals, és autor dels llibres *Accionistas de la nada: quiénes son los traficantes de drogas* (Revan, 2007) i *Indignos de vida: la forma jurídica de la política de exterminio de enemigos en la ciudad de Río de Janeiro* (Revan, 2014).

**LISA SÁNCHEZ** Directora general de México Unido contra la Delincuencia, organització civil dedicada a l'anàlisi de polítiques de seguretat, legalitat i justícia i al desenvolupament de projectes de prevenció social de la violència i de cultura de la legalitat. Màster en Gestió Pública i Governança per la London School of Economics and Political Science i màster en Ciències Polítiques per la Universitat de París Panthéon-Sorbonne. Llicenciada en Relacions Internacionals.

**JORDI RIBA** Investigador del departament de Neuropsicologia i Psicofarmacologia de la Universitat de Maastricht (Països Baixos). Entre el 2007 i el 2018, va ser el cap del Grup de Recerca en Neuropsicofarmacologia Humana de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona. Reconegut internacionalment com a pioner en l'estudi dels psicodèlics, i especialista en l'ayahuasca, tema sobre el qual ha escrit al voltant de quaranta publicacions científiques.

**RAFAEL MALDONADO** Investigador científic al Laboratori de Farmacologia Química Molecular de l'INSERM, és també professor de Farmacologia a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, on va fundar el Laboratori de Neurofarmacologia. Membre de l'Acadèmia Francesa de Farmàcia, es va doctorar en Neuropsicofarmacologia i en Química Farmacològica. Postgrau sobre la dependència dels opiàcis i la cocaïna a l'Scripps Research Institute (EUA).

**GEMMA TARAFÀ** Comissionada de Salut de l'Ajuntament de Barcelona, ha estat investigadora de Salut Pública a Universitat Pompeu Fabra i professora d'Ecologia Política a la Universitat Politècnica de Catalunya. Investigadora de l'Institut Català d'Oncologia i de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG) - Càtedra UNESCO de Sostenibilitat, és doctora de Biologia Molecular per la UB i postdoctorada per la Universitat de Yale.

# DROGUES, POLÍTIQUES I VIOLÈNCIES

## DEL CONSENS GLOBAL A NOUS ENFOCAMENTS

### DIMARTS 23

- 11.00 Benvinguda institucional
- 11.30 Paraules del President Ricardo Lagos, membre de la Comissió Global de Polítiques de Drogues
- 12.00 **El control de drogues i el seu llegat avui. Perspectiva històrica**
- 14.00 Recés
- 16.00 **Noves polítiques de drogues: més enllà del prohibicionisme**
- 18.00 **Els diners de les drogues i el seu circuit a l'economia mundial**

### DIMECRES 24

- 10.00 **Narcotràfic i captura de l'Estat**
- 12.00 **Violències en les polítiques de drogues**
- 14.00 Recés
- 16.00 **Drogues a les ciutats**
- 18.00 **Oportunitats i perills davant possibles escenaris de legalització**
- 20.00 Clausura

**AFORAMENT LIMITAT. ES PREGA CONFIRMAR ASSISTÈNCIA A:  
ACTIVITATS.ICIP@GENCAT.CAT O RESERVA@AMERICAT.BARCELONA**

**Museu d'Història de Catalunya.** Plaça de Pau Vila, 3  
Metro L4, Barceloneta / Autobusos V17, H14, D20, V15, V13, 39, 45, 51, 59 y 120



AMB EL SUPORT DE:



**OPEN SOCIETY  
FOUNDATIONS**

PATRONAT DE LA FUNDACIÓ:



Generalitat  
de Catalunya



Cooperación  
Española



Ajuntament  
de Barcelona



Diputació  
de Barcelona



Obra Social "la Caixa"

abertis



Agbar